

NEVEN DŽODAN

BEOGRAD » **Dorde Andrejević Kun bio je umetnik levičarske orijentacije čija najznačajnija dela pripadaju socijalnom, borbenom i socijalističkom realizmu.**

Međutim, i pored toga poznat je i kao ilegalac koji je za vreme Drugog svetskog rata falsifikovao razne nemačke isprave, pečate, lične karte, propusnice i druga dokumenta. Pre nego što je 1917. upisao umetničku akademiju, završio je grafički zanat u radionici svoga oca gde je naučio da pravi pečate, radi na presi, slaže slova...

- Dok je učio zanat družio se sa radnicima i postao dopunski član udruženja grafičkih radnika koji su bili vrlo levičarski opredeljeni i zajedno sa njima je pravio plakate. Tako je napravio čuveni prvomajski plakat sa radnikom koji nosi crvenu zastavu, koji su zatim okačili na tramvaj koji je išao kroz Beograd, tako ga je ceo grad video, pre nego što je reagovala policija i zaplenila propagandni materijal - priča mr Mišela Blanuša, kustoskinja i autorka izložbe „Dorde Andrejević Kun: No pasaran!“, koja je otvorena u Galeriji - legatu Milice Zorić i Rodoljuba Čolakovića.

Pre nego što će otići na front u Španiju kao učesnik gradanskog rata, izrađivao

JEDINSTVENO

IZLOŽBA „DORDE ANDREJEVIĆ KUN: NO PASARÁN!“
PODSETILA NA DELO VELIKOG UMETNIKA

Od falsifikata do umetnosti

je lažna dokumenta ilegalcima koji su išli tamo da se bore. I on sam je učestvovao u borbama, a po povratku u Beograd je napravio mapu „Za slobodu“, koja

je inspirisana gradanskim ratom.

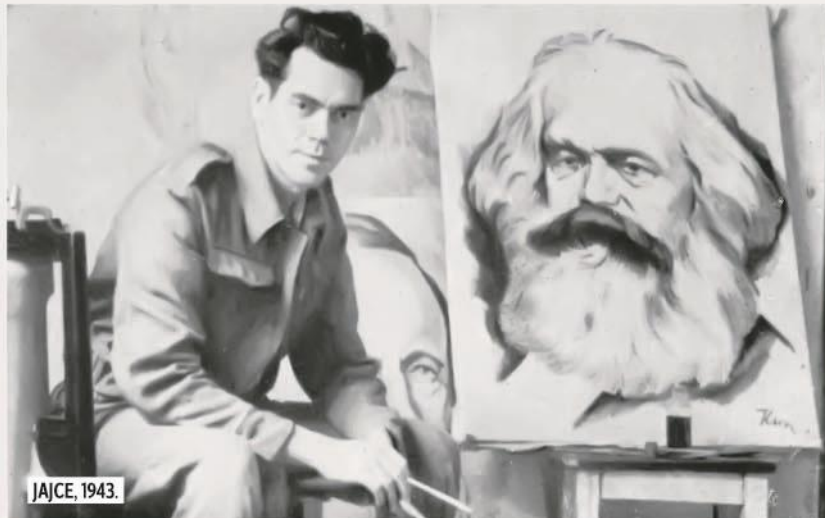
- Iz Španije se vraća u Beograd, ali je pod budnim okom policije, i 1940. biva uhapšen i prvo sproveden

u Glavnjaču, a potom i u bilečki logor, gde upoznaje Ivana Milutinovića, Ivu - Lolu Ribara i Mošu Pijadu, koji ga je učlanio u Komunističku partiju. Iz tog perioda je nastala serija njegovih crteža sa scenama iz zatvorskeg života - navodi kustoskinja.

Kun 1941. postaje ilegalac pod imenom Petar Antonijević. Tokom okupacije bio je uključen u rad male štamparije skrivene na Baničkom vencu u kući u kojoj je povremeno i živio. U jednoj od soba je bio na izgled običan plakar kroz

AUTOR PRVIH NOVČANICA FNRJ

Na oslobođenoj teritoriji u Jajcu radi u propagandnom odeljenju Vrhovnog štaba i učestvuje u oslikavanju sale za Drugo zasjedanje AVNOJ-a, a pre Desanta na Drvar počeo je da radi prvu poštansku marku FNRJ, ali je u desantu sve izgorelo. Tada, po ideji Moše Pijade, pravi i prvi grb FNRJ sa pet buktinja koji je prethodnica grba SFRJ, a osmislio je novčanice nove države. Posle rata bio je profesor na akademiji, delegat u Narodnoj skupštini, član SANU, predsednik Udruženja likovnih umetnika Jugoslavije...

JAJCE, 1943.

NO PASARAN (1948)

U RUDNIK PO INSPIRACIJU

Interesantno je da su njegova dela inspirisana situacijama koje je lično proživljavao.

- Prvo delo po kome je postao poznat bila je grafika, roman u slikama „Krvavo zlato“ a nastala je u borskom rudniku bakra koji su držali francuski kapitalisti. Mesec dana provodi sa radnicima da bi osetio kako izgleda rudarski život. Kun je silazio sa njima u okna iako su ga nekoliko puta vlasnici proterivali iz Bora, ali se uporno tajno vraćao i pravio skice za tu čuvenu mapu koju će kasnije izdati - ističe Blanuša.

koji se u stvari prolazilo i spuštalo u podrum gde je bila smeštena štamparska presa. Interesantno je da ovu štampariju Nemci nisu otkrili tokom čitave okupacije Beograda, a takode ni u jedan falsifikovani dokument koji je napravio Kun okupator nije posumnjao.

- Njegov maternji jezik je bio nemački, koji je go-

vorio bez akcenta, i nije bilo grešaka u njegovim dokumentima. Kada su bile racije ili policijski čas, on je uspeo da se provlači jer je govorio nemački. Kada je policija počela da se raspituje za Kuna, pustio je brkove i uzeo ilegalno ime Petar Antonijević kako ga ne bi otkrili. Jed-

nom prilikom su mu javili drugovi da policija dolazi po njega, a on je histerično da sačuva glavu, počeo da slika svoj autoportret. Dok je stigla policija, on je završavao tu sliku, za koju su posle kritičari rekli da je to fenomenaln rad,

desila se nadrealna situacija kada su ugledali slikara sa šeširom i brkovi- ma kako završava autoportret i poverovali su da to nije taj Kun - objašnjava Blanuša. ■

Mišela Blanuša, kustoskinja i autorka izložbe, otkriva tajne iz života jedinstvenog umetnika

